

Chcela či nechcela poslankyňa Národnej rady SR vytvoriť šatník pre političky?

Polemika (ale najmä o zdravotníctve) medzi poslankyňou Zuzanou Martinákovou a ministrom zdravotníctva SR Rudolfom Zajacom

Hneď po opätovnom schválení šiestice reformných zdravotníckych zákonov, zásadne meniacich doterajší zdravotnícky systém v podmienkach Slovenska, sa uskutočnila diskusia medzi predsedníčkou Slobodného fóra, poslankyňou Národnej rady SR Zuzanou Martinákovou a ministrom zdravotníctva SR Rudolfom Zajacom. Ústrednou témou relácie Sito (TV Markíza 21. októbra 2004) bola zdravotnícka reforma. Moderátorom bol Daniel Krajcer.

Moderátor: *Pán minister, keď bola reforma schválená po prvý raz, dostali ste od predsedu Aliancie nového občana Pavla Ruska kôš mrkvy a kapusty. Čo dostanete teraz?*

Minister R. Zajac: Teraz to môže byť opäť kôš nejakej inej zeleniny. No myslím si, že už nebude, mám sľúbenú fľašu alkoholu, no nie od predsedu aliancie, ale od predsedu vlády za jeden výrok, ktorý som povedal, že vyslovím. Aj som vyslovil, ale nemôžem povedať, za ktorý; to je štátne tajomstvo. Myslím si však, že by bolo dobré pohovoriť si trochu o tých dramatických chvíľach...

Moderátor: *Po schválení reformy ste povedali, že od zdravotníctva očakávate, aj keď nie hneď, že nastane výrazné zlepšenie, nárast kvality, menej korupcie, slušnejší personál, krajšie nemocnice. Predpokladám, že vaše očakávania sa nezmenili...*

Minister R. Zajac: Samozrejme, zdravotníctvo sa nemôže zmeniť po dvoch alebo troch týždňoch. Viem, že ľudia nie sú spokojní, nadávajú na to, ako to nefunguje, hovoria, že reforma je zlá. Málokto si však uvedomuje, že zdravotníctvo máme také, aké bolo po roku 1948, čiastočne po roku 1990. Ak preto občania naň nadávajú, potvrdzujú nevyhnutnosť urobiť zásadné zmeny. No a dnes, či sa to už prezidentovi páči alebo nie, parlament opäť potvrdil, že reforma sa má na Slovensku urobiť.

Moderátor: *Čo očakáva predsedníčka Slobodného fóra od reformy, ktorú kritizovala? Pritom vaša strana dokonca prišla aj so svojimi návrhmi...*

Poslankyňa Z. Martináková: Reformu sme kritizovali a za kritikou si aj stojíme. Už na budúci rok a v ďalších rokoch občania pocítia, čo im reforma prinesie. Trváme na tom, že ju nepovažujeme za dobrú. Prijatie týchto zákonov v parlamente zastavilo, podľa môjho názoru, možno veľmi užitočný proces v budúcnosti, keď sme sa mohli spoločným úsilím viacerých politických strán dopracovať k riešeniu, ktoré by bolo pre slovenské zdravotníctvo prospešnejšie. Podľa nás reforma naozaj nie je dobrá...

Moderátor: *V čom?*

Poslankyňa Z. Martináková: V tejto chvíli sa dá už len povedať, že až o rok či neskôr budeme môcť zhodnotiť, ako jej následky ponosú na svojich pleciach občania.

Moderátor: *Pani Martináková, o vašich návrhoch sa pán minister vyjadril, že sú to len kompiláty jeho reformy...*

Poslankyňa Z. Martináková: My sme už na začiatku povedali, že keby sa otvorila seriózna diskusia, tak možno by sme boli prvá politická strana, ktorá by sa dohodla s pánom ministrom na podobe reformy. Neboli sme proti tomu, aby sa do zdravotníctva zaviedli aj určité prvky trhového mechanizmu, ktoré sú v ňom nevyhnutné a určite aj prospešné na fungovanie celého systému. Hovorili sme však aj o tom, že v zdravotníctve musí existovať ochrana, aby všetci ľudia mali dostupnú zdravotnú starostlivosť.

Moderátor: *Teraz ju nebudú mať?*

Poslankyňa Z. Martináková: Nový systém je veľmi riskantný a skutočne sa môže stať, že niektorí občania nedostanú zdravotnú starostlivosť takú, akú potrebujú. Bude to mechanizmus, ktorý bude fungovať na veľmi

prísnych trhových princípoch. Lekári, i ďalší, ktorí sú v zdravotníctve profesionálne zainteresovaní, hovoria, že sme vykočili do veľkého neznáma a do veľmi riskantných situácií.

Minister R. Zajac: Štrnásť rokov sme tu robili reformu, keď sme chceli vstúpať do známa. Štrnásť rokov sme očakávali, že nositeľmi reformy budú poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, ktorí, prirodzene, dominujú v celom systéme. Pani predsedníčka, už ponechajme vašu reformu, alebo takpovediac našu reformu, ktorú vám prepísal právnik platený lekárskou komorou, bokom, lebo v tejto chvíli, aj napriek vašej silnej nevôli, zákony prešli. No čo je veľmi dôležité, nikdy ste nepovedali, čo treba urobiť. Vždy ste len hovorili, aké to bude zlé. A keďže zodpovednosť má vždy ten, kto to robí, ponechajme na občanov, čo pre nich bude dobré a čo pre nich nebude dobré. Nedávno som povedal, že mŕtvi sa už nevedia sťažovať. To sú tí, ktorí zbytočne zomreli napríklad na infarkty, tí, ktorých sme nevedeli včas zachrániť po dopravných nehodách, tí, ktorí nedostali najmodernejšiu onkologickú liečbu, lebo sme na ňu jednoducho nemali peniaze. Povedali ste slovo dostupnosť. Rád by som počul, čo rozumiete pod dostupnosťou zdravotnej starostlivosti?

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister mal reagovať a zmenilo sa to na znôšku invetív. Pán minister, ak niekto predloží ucelenú alternatívnu koncepciu, tomu vy hovoríte, že my sme povedali iba čo nechceme, a nie to, čo chceme? Veď žiadna iná politická strana taký ucelený názor neprezentovala! Použijem jeden príklad, keď už ste začali debatovať takto. Keď hovoríte, že odtiaľ už budeme mať všetko dobre zabezpečené, kvalitné, chcem sa spýtať, odkiaľ na to zoberiete peniaze? Veď do systému, okrem vyšších odvodov živnostníkov a drobných podnikateľov, viac peňazí nepríde!. Ako s tými istými peniazmi chcete zabezpečiť lepšiu dostupnosť zdravotníctva? Veď to je predsa logický nezmysel! A keď už sme pri tých mojich akciových spoločnostiach, vôbec nie je žiadny dôvod, prečo by v zdravotníctve mali fungovať inak. Slovenská pošta sa nedávno zmenila na akciovú spoločnosť so 100 -percentnou účasťou štátu, ale prvé, čo sa stalo, že do všetkých jej orgánov vstúpili politickí nominanti SDKÚ. O chvíľu majorita štátu, samozrejme, zanikne, podnik sa bude privatizovať. Do ktorých rúk? Asi politických.

Moderátor: *Odpoviete na otázku pána ministra, čo si predstavujete pod termínom dostupnosť?*

Poslankyňa Z. Martináková: Že pacienti sa včas a na dostupnom mieste dostanú k zdravotnej starostlivosti.

Moderátor: *V poriadku? Minister R Zajac: Podľa pani predsedníčky to vyzerá dobre - na každom rohu nemocnica, ale prázdna, nefungujúca. Samozrejme, existuje fyzická dostupnosť, aj efektívna dostupnosť a my máme záujem o efektívnu dostupnosť.*

Poslankyňa Z. Martináková: Som rada, že posúvame tú tému trochu ďalej, pretože doteraz to malo byť dostupnejšie zdravotníctvo. Teraz sa už dostávame aj k tomu, že to bude efektívna dostupnosť.

Moderátor: *Pán Zajac, bola tu aj otázka na vás o možnej privatizácii zdravotných poisťovní po ich transformácii na akciové spoločnosti.*

Minister R. Zajac: Nevidím až tak ďaleko, pretože nateraz v dvoch poisťovniach (Všeobecná zdravotná poisťovňa, Spoločná zdravotná poisťovňa - pozn. redakcie) bude po ich zmene na akciové spoločnosti 100 -percentná účasť štátu a v nemocniciach bude zaručená 51 -percentná účasť štátu. Problém je v tom, že niekto príde, zoberie vám vaše zákony, mierne ich vypreparuje pomerne zlým spôsobom v prospech jednej skupiny a povie, poďme diskutovať.

Poslankyňa Z. Martináková: To je už taká obohraná platňa, je mi naozaj ľúto, že sa pokračuje v invetívach. Dnes ste nám, pán minister, v parlamente pekne poďakovali, aj tým, ktorí reformu nepodporili, a teraz znovu vediete túto diskusiu do absolútne neopodstatnených obvinení. Je to úplne nezmysel.

Moderátor: *Strana Smer sa zastrája, že schválenú reformu predloží na Ústavný súd SR. Získa podporu aj Slobodného fóra?*

Poslankyňa Z. Martináková: Zákony sa analyzujú, sú v nich vážne podozrenia z istých protiústavných krokov. My sami zvažujeme ďalší postup, či budeme konzultovať s právnikmi zo Smeru...

Moderátor: *Viete na ilustráciu konkretizovať čo i len jednu vec, ktorá „zaváňa“ protiústavnosťou?*

Poslankyňa Z. Martináková: Nie, zatiaľ nechcem ísť do detailov.

Moderátor: *Vy ste zrejme neboli prekvapení, že pán prezident vrátil všetkých šesť zákonov. Vyjadrili ste tiež názor, že: „Pán prezident nedocenil svoje kroky a správa sa tak trochu ako malý uličník. Aj keď niektorí si myslia, že je starý ujo.“*

Minister R. Zajac: Boli tam dnes detičky, pozerali sa na nás, ja som to úprimne...

Moderátor: *Hovorili aj vám starý ujo, či...?*

Minister R. Zajac: Áno, mne už dosť často hovoria ujo alebo starý ujo, taký je život, veď vek ide. Dožili sme sa takého veku, že už môžeme byť aj starými ujami.

Moderátor: *Ja som myslel, že ste mali na mysli iného uja.*

Minister R. Zajac: Nie.

Moderátor: *Respektíve, že to nebol len ujo.*

Minister R. Zajac: Viete, pán Krajcer, zo mňa nevymačkáte priznanie, ktoré nemusím spraviť.

Moderátor: *Určite. Takže nebudete nič meniť ani na ďalšom vašom dnešnom výroku, takom pokuse o diagnózu, keď ste sa zamysleli a povedali: „Ja si myslím, že je to v povahe. Nieкто chodí celý život rovno, a nieкто chodí tak trochu kľukato, a to sa nedá zmeniť. Či je to posledný Róm alebo prvý muž republiky.“*

Minister R. Zajac: Áno, ľudia sú rôzni, jedni sú priamejší, iní sú diplomatickejší... Ja svoje výroky nemusím odvolávať ako Galileo, pretože na nich trvám. A poviem ešte jednu dôležitú vec. Prezident nemá v parlamente väčšinu, má skôr ústavnú menšinu. Tam sa pri dobrej vôli nájde 95, 98 poslancov na čokoľvek. S tým by mal pán prezident trochu kalkulovať.

Moderátor: *Na čo by sa našlo tých vyše 90 hlasov?*

Minister R. Zajac: Na všeličo. Aj na druhú komoru, aj...

Moderátor: *Skúste konkretizovať.*

Minister R. Zajac: Na všeličo, čo už len môže v ústave byť.

Moderátor: *Uhm, skúste tak povedať.*

Minister R. Zajac: Napríklad na zrušenie článku 40 (hovorí o práve na bezplatnú zdravotnú starostlivosť - pozn. redakcie).

Moderátor: *Uhm.*

Minister R. Zajac: ...alebo obmedzenie kompetencií prezidenta či na iné veci.

Poslankyňa Z. Martináková: No výborne!

Moderátor: *Pani Martináková, čo hovoríte na tieto výroky?*

Poslankyňa Z. Martináková: Už som sa bála, že tu budem dnes večer ako taký módny doplnok.

Moderátor: *To by sa v žiadnom prípade nemohlo stať, aj keď netvrdím, že nie ste módne oblečená.*

Poslankyňa Z. Martináková: Bála som sa, že ste si ma len preto pozvali. Hoci sa tu na tých výrokoch dobre bavíme, v určitej milej konštelácii môžu byť aj zábavné, myslím si však, že sú politicky veľmi závažné. Tu by sa mal smiech skončiť. Naozaj som si myslela, keď som vstupovala do tejto vládnej koalície ešte ako členka SDKÚ, že nemiestne žarty na prezidentov už mám dávno za sebou. Že to odišlo s odchodom éry premiéra

Vladimíra Mečiara. Tie výroky ma doslova šokovali, ešte viac pohrávanie sa so zmenou článkov ústavy o právomociach prezidenta. To je už silná káva, trochu sa podobá na povestnú misiu pána Lexu a pani Keltošovej za bývalým prezidentom Kováčom, keď mu prišli odovzdať odkaz z centrály HZDS, že má odstúpiť.

Minister R. Zajac: Pani poslankyňa má svoj názor, ja jej ho nevyvraciam. Som rád, že ho mohla slobodne povedať, ale nebudem ho komentovať.

Moderátor: *Dobre. Nech sa páči, divácka otázka: Máme tu síce zábavný humorikon, ale mňa by skôr zaujímalo, prečo má veľa odborných lekárov vo svojich ambulanciách napísané, že za 150 korún uprednostia čakateľov na poradie. Starí ľudia pravdepodobne na to mať nebudú...*

Minister R. Zajac: Tam je naozaj diera v zákone 273, skutočne to robia a je to nepostihnuteľné. Keďže to tak bolo, tak sme to zmenili. Ten druhý, možno vážnejší problém je v tom, že ešte vôbec sú rady u lekárov. To znamená, že akosi málo ich máme v teréne, pri pacientoch, ale veľa ich je v nemocniciach.

Moderátor: *Je tu záver a podľa abecedného poradia máte priestor na to, aby ste sa spýtali svojho súpera, čo vás zaujíma. Nech sa páči.*

Poslankyňa Z. Martináková: Pán minister, dostal sa mi do rúk zaujímavý materiál. Hovorí sa v ňom, že vznikla nejaká spoločnosť, mám tu aj výpis z Obchodného registra, ktorá má záujem podnikať v lekárnictve. Mám informácie od konkrétnych lekárníkov, že je veľký záujem skupovať lekárne a vytvoriť z nich jednu dobre organizovanú sieť. Bola na to vytvorená konkrétna akciová spoločnosť, ktorá bola už v auguste zaregistrovaná, a teda vyvíja činnosť podľa zákona, ktorý ešte ani nie je platný, ktorý ešte len budeme schvaľovať; bude umožňovať aj právnickým osobám, aby prevádzkovali lekárne. Lekárnici dostávajú ponuky, že keď nám predáte vašu lekárňu, môžete zostať u nás ako zamestnanci, keď nie, tak si otvoríme vedľa vás konkurenčnú a zničíme vás. Myslím si, že je to prvá ukážka toho, ako bude v budúcnosti fungovať trh v zdravotníctve... Chcem sa vás spýtať, či o tom niečo viete a či podporujete takýto trend - ja nie.

Minister R. Zajac: Netuším o tom a ani tušiť nechcem, nie je to moja úloha. Ak budú dve lekárne vedľa seba, príde ku konkurencii a pre občana to bude znamenať zníženie cien. To je pravidlo, ktoré sa nedá zničiť.

Moderátor: *Ďakujem, vaše úlohy sa menia...*

Minister R. Zajac: Možno by som sa mohol spýtať, ako sa cíti pani predsedníčka, ktorá nastúpila na loď s tým, že bude veslovať jedným smerom v pomerne slabej väčšine 78 poslancov. Za jazdy ste vystúpili, nepýtajúc sa, čo to spôsobí, dôvodiac, že sa vám nepáči štýl politiky bez toho, že by ste boli povedali, čo pod tým rozumiete. Preto sme išli do menšinovej vlády, ktorá naozaj chce dokončiť tie ťažké reformy a urobiť ich pre občanov. Potom som si povedal, že je to už otrepaná téma, tak som si pozrel vaše vyjadrenia. Našiel som si jedno, myslím, že v Hospodárskom denníku. Zistil som, že ste svojho času povedali, že hrozne by vás bavilo, keby ste mohli módne obliekať političky.

Poslankyňa Z. Martináková: Čože?

Minister R. Zajac: Áno, niekedy v apríli 2002 ste chceli mať firmu, v ktorej budete módne obliekať političky.

Poslankyňa Z. Martináková: Čo ste sa? Pán minister, ale prosím vás, nikdy v živote...

Minister R. Zajac: ...taký deadline som mal...

Poslankyňa Z. Martináková: ...som niečo takéto nepovedala.

Minister R. Zajac: Možno je to iná Zuzana Martináková.

Poslankyňa Z. Martináková: ...a ani nezamýšľala. Tak si to dobre preverte, kým to takto na verejnosti poviete, lebo to skutočne, už sa teda musím vážne ohradiť.

Minister R. Zajac: No, keď hovoríte, že nie, tak vám tú otázku nepoložím.

Poslankyňa Z. Martináková: To som rada. Myslím si, že do takéhoto suterénu by sme skutočne nemuseli schádzať. A keď sa pýtate na štýl politiky, tak dnes ste ho predviedli, pán minister. Je to presne o tom.

Citácia z rozhovoru uverejneného v Hospodárskom denníku 4. februára 2002:

• **Raz ste sa vyjadrili o svojej ambícii v nepolitickej oblasti - máte vraj chuť vytvoriť šatník pre političky. Je to váš podnikateľský zámer, ktorý si strážite, alebo je to nápad, ktorý by ste mohli niekomu ponúknuť?**

Z. Martináková: Myslela som to ako výzvu, na ktorú by mohli móдне salóny či menšia odevná firma zareagovať. A urobiť kolekciu v špecifickom štýle, trošku možno odvážnejšom. Lebo politička podľa môjho názoru nie je nejaká štátna úradníčka, ktorá musí mať tmavý kostým a pôsobiť ako servis pre niekoho. Práve naopak. Ozvali sa mi niektoré firmy, zatiaľ je to v štádiu kontaktov. Museli by sme sa však zhodnúť na koncepcii a porozumieť si, ale ja mám teraz málo času. Nechcem však tvrdiť, že sa mi naozaj podarí prísť s takým vlastným štýlom, ktorý by si ľudia zafixovali, alebo, že to je moja ambícia.

(zár)

(Beseda je redakčne spracovaná.)